

fontos kérdés kutatása alig van megkezdve. Senki jobban nem fog örülni, mint én, ha róluk valaki igazán tudományos munkát írva új szempon-
tokat jelöl ki, ha ennek következtében még annyira is módosítanom
kellene a szláv szók átvételének helyéről és idejéről vallott nézetemet.

ÁSBÓTH OSZKÁR.

A -vel rag eredete. Ennek a ragnak az eredetét RÉVAI-tól kezdve
többen kutatták, köztük magam is, de egyikünk magyarázata sem volt
teljesen kielégítő (l. TMNy. I. 693—694.). Én korábbi magyarázatom
(Nyr. XVII. 290.) tarthatatlanságát átlátván *M. Nyelvhasonlításomban*
(104.) más eredet lehetőségét jeleztem, de ennek ott ígért kifejtésére
mindeddig nem értem rá. Most is csak röviden akarom megmagyarázni
a jelzett föltevést. A mi -vel ragunk tőszava az én nézetem szerint egy a
finn-ugorság több ágában meglevő szónak a megfelelője, a melynek az
alappjelentése «erő.» Nevezetesen: f. *väke-* (nom. *väki*): 1. «erő, hatalom»;
2. «nép»; észt *vägi* (g. *väe*) «erő, erőszak, hatalom» | md. *vi, vij, vie*
«erő» | cser. *vi, viä* «erő» | oszjt. *vei, veg, vok* «erő, hatalom» (l. tüzete-
sebben MUSz. 589—590.). A lappban olyan jelentésfejlődést találunk, a
mely följosgosit arra, hogy a mi ragunk tőszavát is ide sorozzuk. T. i.
väkka 1. «erő, hatalom»; 2. «sereg, nép» és *väkke* «segítség» (pl.
soabbe-väkki vazzet «bot segítségével járni») | *vikk, viehk, vik* 1. «erő»;
2. «hadsereg»; *viehk, viehkie, viehkkie, vähhkê* «segítség»; *väkete-,*
väkkete-, vekkete- «segíten i»; *väyast* «(vminek) segedelmével»; —
és még egy lépéssel tovább: *vähhkên* «együtt, -veleegyütt» (MUSz.
590; FRIS, HALÁSZ). Ennek a szónak vogul megfelelője *va'i* «erő», a co-
mit.-instr. -l raggal (mint *vitël* «vízzel», *kätël* «kézzel», *nälël* «nyillal»):
va'il «erővel», s ez utóbbinak a m. -vel (*vele-*) olyan pontos megfelelője,
mint a *ta'il*-nak *tël-* (*tele-*). E szerint a -vel (*vele-*) korábbi jelentése «erő-
vel» volt; ebből fejlődött a «segedelmével» (instrum.), és ez utóbbiból a
«cum» (comit.) jelentés. A jelentésfejlődés («vminek az erejével» > «va-
laminek a segedelmével» > «vmivel együtt») könnyen érthető. — Az -l
comit.-instr. rag alkalmasint az -l ablativusi raggal (vog. -l; m. -tól, -ből,
-ról stb.) azonos.

Sz. J.